

ODGOJNA ULOGA IZVANNASTAVNIH GLAZBENIH AKTIVNOSTI

Jelena Proleta, OŠ Vladimir Nazor, Čepin
jproleta@gmail.com

Mr. sc. Vesna Svalina, asistentica
Učiteljski fakultet u Osijeku,
Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku
vsvalina@ufos.hr

Sažetak

Odgoj i obrazovanje predstavljaju dva ravnopravna aspekta u okviru odgojno-obrazovnog procesa. Obrazovanjem se zadovoljavaju spoznajni, doživljajni i psihomotorni interesi pojedinca, dok se odgojem razvijaju međuljudski odnosi i komunikacija te se prihvaćaju općeljudske i društvene norme. Uključivanjem učenika u izvannastavne aktivnosti zadovoljavaju se podjednako i njihove obrazovne i odgojne potrebe. Tu se ostvaruju oni ciljevi koji se ne uspijevaju ostvariti u redovnoj nastavi, a nude se i oni sadržaji koji prate suvremena zbivanja i spoznaje. Te su aktivnosti vrlo važne u odgoju jer se svojim sadržajima približavaju željama učenika te pridonose razvoju učeničke osobnosti, stvaranju uvjeta za kulturni napredak te očuvanju i promicanju kulturalne raznolikosti.

U radu je prikazano istraživanje koje je provedeno kako bi se temeljem mišljenja učenika uvidjela odgojna uloga izvannastavnih glazbenih aktivnosti te prikazalo kakvo je njihovo viđenje slobodnog vremena i mogućnosti za njegovo ispunjavanje određenim glazbenim aktivnostima. Istraživanje je usmjereno na tri područja: osobni doživljaj učenika, suradnja s drugima i slobodno vrijeme. Rezultati istraživanja pokazali su da učenici izabrane izvannastavne glazbene aktivnosti doživljavaju kao mjesto radosti, druženja, ali i učenja. U tom okruženju vlada pozitivna atmosfera koju karakterizira zajednički rad, međusobno poštivanje, uvažavanje i poticanje. Učenici vole kada im je slobodno vrijeme ispunjeno korisnim sadržajima pogotovo ako su ti sadržaji u skladu s njihovim interesima. U ovom slučaju, njihov interes je glazba, kojom se većina želi više baviti u budućnosti.

Ključne riječi: slobodno vrijeme, izvannastavne aktivnosti, izvannastavne glazbene aktivnosti, odgojna uloga izvannastavnih aktivnosti, glazba u školi

1. UVOD

Uključivanjem učenika u izvannastavne aktivnosti zadovoljavaju se podjednako i njihove obrazovne i odgojne potrebe. Tu se ostvaruju oni ciljevi koji se ne uspijevaju ostvariti u redovnoj nastavi, a nude se i oni sadržaji koji prate suvremena zbivanja i spoznaje. Te su aktivnosti vrlo važne u odgoju jer se svojim sadržajima približavaju željama učenika te pridonose razvoju učeničke osobnosti, stvaranju uvjeta za kulturni napredak te očuvanju i promicanju kulturalne raznolikosti.

Zakon o odgoju i obrazovanju obvezuje škole na provođenje izvannastavnih aktivnosti, no činjenica je da izbor slobodnih aktivnosti u većini škola ne zadovoljava potrebe učenika. Područje izvannastavnih aktivnosti u nas je nedovoljno istraženo, na što ukazuje i vrlo mali broj istraživanja. Stručnjaci ističu da je potrebno istražiti i saznati interese učenika te na osnovi tih spoznaja organizirati izvannastavne aktivnosti. Stoga se problematika ovog rada temelji na istraživanju stavova i mišljenja učenika koji pohađaju neke od izvannastavnih aktivnosti kako bi se pridonijelo kvalitetnijem načinu razmatranja ovog područja.

Prvi dio ovog rada donosi opće odrednice izvannastavnih aktivnosti te ističe njihovu odgojnu funkciju. Potom se govori o nastavi glazbe i doprinosu izvannastavnih glazbenih aktivnosti. Drugi dio prikazuje istraživanje provedeno među učenicima koji pohađaju izvannastavne glazbene aktivnosti s ciljem da se na temelju njihova mišljenja uvidi odgojna uloga izvannastavnih aktivnosti te prikaže viđenje učenika o načinu ispunjavanja slobodnog vremena.

2. IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI

2.1. Izvannastavne aktivnosti kroz vrijeme

Potreba za većom slobodom i samostalnošću u školskom radu s djecom potaknula je krajem 19. i početkom 20. stoljeća niz reformnih pokreta u školstvu. Ono se tada okreće od stroge tradicionalne „stare škole“ i njezinih sljedbenika ka slobodnom, prirodnom, nemodeliranom i samostvaralačkom radu učenika. Tu možemo pronaći začetke izvannastavnog i izvanškolskog odgoja čiji intenzivan razvoj započinje poslijeratnom reformom naše osnovne škole. Aktivnosti izvannastavnog i izvanškolskog odgoja prerasle su u značajan strukturni dio školskog rada nakon što su 1953. i službeno uvedene u našu školu pod nazivom „slobodne aktivnosti“ (Previšić, 1985).

Razvoj tehnologije i industrijalizacija društva dovode do velikih socijalnih promjena. Dolazi do sve osjetnije pojave slobodnoga vremena. Budući da sredinom 20. stoljeća u većini slučajeva oba roditelja rade izvan doma, javlja se potreba za zbrinjavanjem djece u njihovo slobodno vrijeme nakon škole. Roditelji u to vrijeme imaju radne obveze pa organizaciju tih aktivnosti na sebe preuzimaju škole, razne udruge i društva (Koritnik, 1969, prema Šiljković, Rajić, Bertić, 2007).

Nakon nastave i obveza u školi javlja se praznina od nekoliko sati za vrijeme kojih su djeca prepuštena na brigu sebi, a to je činjenica koja mnoge roditelje zabrinjava. Procjenjuje se da više od 7 milijuna djece u Sjedinjenim Američkim Državama provodi vrijeme nakon nastave bez nadzora odraslih, što ih čini rizičnom skupinom podložnom negativnim utjecajima kao što su droga, alkohol, poteškoće u ponašanju u školi, kao i slabiji uspjeh u školi (Weisman & Gottfredson, 2001). Dakle, velika je potreba za aktivnostima koje bi se odvijale nakon škole, kako bi se djeci ispunilo vrijeme korisnim sadržajima te osigurao razvoj u sigurnom okruženju.

U razdoblju od šezdesetih do sedamdesetih godina „slobodne aktivnosti“ dostižu svoju potpunu afirmaciju postupno se zaokružujući kao područje individualnog i kolektivnog rada u slobodnom vremenu „ koji je izraz unutarnje potrebe za bavljenjem određenom djelatnošću, svjesnog uviđanja datog rada i nenametnutog prihvaćanja radnih obveza ...“ i „... osjećanja zadovoljstva u radu“ (Filipović 1969, 227, prema Kutnjak, 1985).

„Slobodne aktivnosti“ nastoje se zasnovati kao aktivnost učenika, aktivnost mladih kojima je u prirodi težnja stvaralaštvu, stvaralačkom doprinosu društvu i potreba za afirmacijom vlastite ličnosti. Zastranjivanja koja se u ovom razdoblju javljaju nastoje se neutralizirati postavljanjem diferenciranih, dohvatljivih i praktičkih ciljeva (tablica 1).

Tablica 1. Ciljevi u programiranju „Slobodnih aktivnosti“

CILJEVI U PROGRAMIRANJU „SLOBODNIH AKTIVNOSTI“

- Uvođenje učenika u društveno upravljanje,
  - Razvijanje smisla za rad i organizaciju rada,
  - Buđenje afiniteta za neku aktivnost,
  - Angažiranje učenika u društvenokorisnom radu,
  - Pospješeni razvoj određenih sposobnosti,
  - Pomoć u realizaciji općih ciljeva škole,
  - Omasovljenje buduće publike i potrošača kulturnih dobara.
-

Osamdesete godine donose reprogramiranje tadašnjeg predmetnog sistema u nekoliko odgojno-obrazovnih područja u kojima se odgojno-obrazovni sadržaji nude na nekoliko razina: u formi programske jezgre, izbornih i fakultativnih programa i *izvannastavnih aktivnosti*. „Slobodne aktivnosti“ tada postaju izvannastavnim aktivnostima, ali ulaze u strukturu pojedinih područja kao nerazlučivi njihov dio i raspolažu vremenom od 2 sata tjedno (Kutnjak, 1985).

2.2. Opće odrednice izvannastavnih aktivnosti

Radi zadovoljavanja različitih potreba i interesa učenika Zakon o odgoju i obrazovanju obvezuje školu na organizaciju izvannastavnih aktivnosti koje se planiraju školskim kurikulumom i godišnjim planom i programom rada neposrednih nositelja odgojno-obrazovne djelatnosti u školskoj ustanovi (Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, 2008).

Prema važećem Nastavnom planu i programu (2006) izvannastavne aktivnosti u osnovnoj školi podrazumijevaju učiteljevu slobodu kreiranja odgojno-obrazovnoga rada i smisao za stvaralaštvo, a istodobno i uspješan poticaj za angažiranje učenika za rad izvan redovite nastave. Izvannastavne aktivnosti obično su povezane s određenim nastavnim predmetom ili su interdisciplinarne naravi. Načini i metode realizacije izvannastavnih aktivnosti pretežito su radioničkoga, projektnoga, skupnoistraživačkoga, samoistraživačkog tipa odgojno-obrazovnoga rada, terenske nastave i/ili drugih aktivnih didaktičko-metodičkih pristupa.

Mijo Cindrić u svome stručnom radu „Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti učenika osnovne škole“ (1992) definira izvannastavne aktivnosti kao „... različite organizacijske oblike okupljanja učenika u slobodno izvannastavno vrijeme u školi, koji imaju pretežito kulturno-umjetničko, športsko, tehničko, rekreacijsko i znanstveno (obrazovno) obilježje. Kroz njih učenici zadovoljavaju svoje stvaralačke i rekreativne potrebe, a posebice stječu kulturu korištenja slobodnog vremena.“

Cindrić (1992) također navodi i neke odrednice izvannastavnih aktivnosti:

- Svi oblici izvannastavnih aktivnosti odvijaju se u slobodno vrijeme učenika. To je vrijeme kojim učenik raspolaže nakon zadovoljavanja svih drugih obveza.
- Slobodno vrijeme je sredstvo i cilj odgoja. Njime se osigurava odmor, razonoda i razvoj slobodne ličnosti u cijelosti.
- Učenik se osposobljava za uočavanje, doživljavanje, vrednovanje i stvaranje kulturnih vrednota.
- Mladež potvrđuje svoje stvaralačke mogućnosti u literaturi, glazbi, pjevanju, športu, plesu, scenskom izrazu itd.
- Jedno od obilježja je sama djelatnost tj. svaki mentalni ili motorički proces, što zavisi o vlastitoj aktivnosti učenika, Dakle, učenik nije pasivno biće koje samo reagira na izvanjske podražaje. I jedno i drugo pospješuje razvoj ličnosti.
- Svaku djelatnost označuje određena organizacija rada, koja ne narušava slobodu i stvaralaštvo učenika.
- Učenici se slobodno i dobrovoljno opredjeljuju za rad u izvannastavnim aktivnostima.

Ovim odrednicama može se pridružiti još jedna, preuzeta iz Nastavnog plana i programa (2006, 13):

- Ovaj oblik aktivnosti organizira se za sve učenike - učenike prosječnih sposobnosti, darovite učenike, učenike koji zaostaju za očekivanom razinom učenja i učenike s posebnim potrebama.

2.3. Organizacija rada izvannastavnih aktivnosti

Temeljna polazišta organizacije rada u izvannastavnim aktivnostima prema Cindirću (1992) glase ovako:

- a) Potreba mladeži za udruživanjem (socijalizacijom) i bavljenjem raznovrsnim stvaralačkim djelatnostima.
- b) Autonomija škole, koja razumijeva visoku razinu samostalnosti, ali ne i odvajanje od svojega okruženja.
- c) Ishodišta za (samo)organiziranje učenika osnovne škole mogu biti: učenik kao pojedinac, razredni odjel i grupe učenika oblikovane prema njihovim interesima.
- d) Učeničke zajednice čine relativno samostalan podsustav u strukturi osnovne škole.
- e) Poboljšavanje kvalitete življenja, socijalizacija i pripremanje za budući život određuju smisao (samo)organiziranja učenika.
- f) Mentorski pristup (samo)organiziranja učenika ima zadaću da omogući samostalan i stvaralački rad.
- g) Ostvarivanje općeljudskih vrednota zasnovanih na ideji ljudskih prava i sloboda, multikulturalizmu, političkom, idejnom i gospodstvenom pluralizmu.

Načela za uspješnu organizaciju i rad izvannastavnih aktivnosti su: dobrovoljnost pristupa i istupa, sloboda izbora aktivnosti (grupe, društva), zadovoljavanje individualnih sklonosti, organiziranost rada, samoaktivnost učenika, primjerenost oblika i sadržaja dobi i mogućnostima učenika, raznovrsnost aktivnosti, snošljivost (tolerantnost) i suradnja te sustavnost i smislenost (Cindrić, 1992).

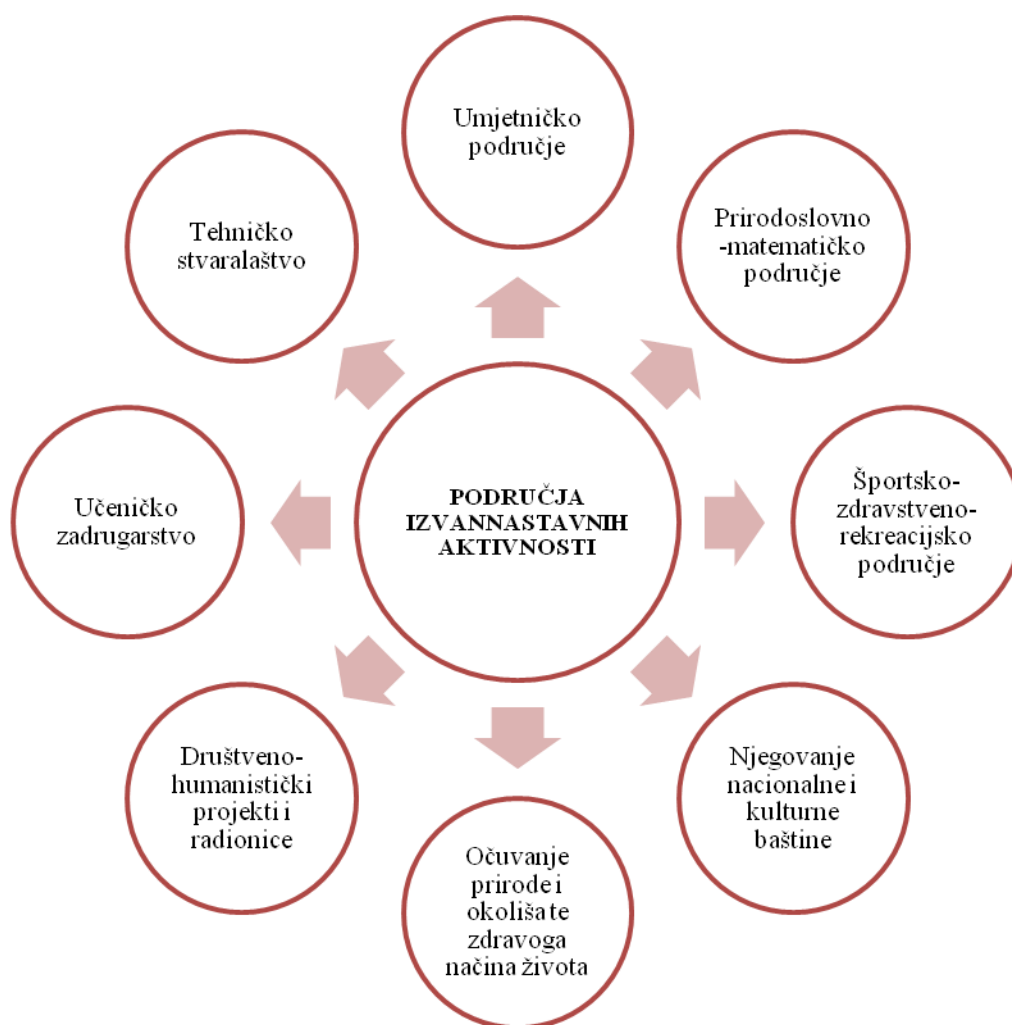
Rosić (2005) također navodi ova načela kao načela odgojnog rada u aktivnostima slobodnog vremena. On tvrdi da su sva načela jednako važna, dobra i korisna. Među njima ne postoji hijerarhijski odnos. Niti jedno načelo ne može odgajati samo za sebe bez konkretne aktivnosti i smišljene akcije voditelja i djece. Načela treba oživotvoriti da ne ostanu samo želje i smjernice u odgoju za slobodno vrijeme.

2.4. Područja izvannastavnih aktivnosti

Sadržaji i područja ostvarenja izvannastavnih aktivnosti veoma su raznolika. Prema važećem Nastavnom planu i programu (2006) sadržaji su raspoređeni u osam područja (slika 1):

- umjetničko područje - literarne, dramske, novinarske, filmske radionice, likovne radionice, organiziranje školskog radija i školskih novina, projekti - umjetnički stilovi i razdoblja (odjeća, komunikacija, obrasci ponašanja, prehrana, itd.), glazbeni projekti (prepoznavanje trajnih vrijednosti i kvaliteta u umjetničkoj glazbi i ostalim glazbenim pravcima, primjerice, pop, rock, jazz i dr.), zborna pjevanje, itd.,
- prirodoslovno-matematičko područje, koje omogućuje iskustveno učenje i razmatranje odnosa, primjerice, čovjek i biljke, čovjek i životinje, pokusi iz kemije, kemija u okolišu, kemija u svakodnevnom životu, meteorologija, istraživanje uzroka i posljedica prirodnih nepogoda, kartografija, genetika, astronomija i sl.,
- športsko-zdravstveno-rekreacijsko područje koje se odnosi na stjecanje športskih vještina i sposobnosti (nogomet, košarka, odbojka, šah...), učenje društvenih plesova, folklora, ovladavanje vještinama i sposobnostima korektivne gimnastike, vježbama relaksacije i dr.,

- njegovanje nacionalne i kulturne baštine, koje se odnose na izradbu i realizaciju projekata o istraživanju zavičaja, etnologije, turističke kulture i sl.,
- očuvanje prirode i okoliša te zdravoga načina života (istraživanje zavičaja i očuvanje njegova okoliša, učenje o očuvanju okoliša, stjecanje kulture življenja u zdravom okolišu za zdrav okoliš),
- društveno-humanistički projekti i radionice (građanski odgoj i obrazovanje, prava djece i ljudska prava),
- učeničko zadrugarstvo - seosko gospodarstvo, domaćinstvo, pčelarstvo, osnovne tehnike kukičanja, vezenja, pletenja, uređenje školskih vrtova i sl.,
- tehničko stvaralaštvo (tehničke inovacije, tehnike modeliranja i građenja, maketarstvo, i dr.).

Slika 1. Područja izvannastavnih aktivnosti

2.5. Sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima

Šiljković, Rajić i Bertić su tijekom školske godine 2006./2007. provele anketu o sudjelovanju učenika i učenika nižih razreda osnovne škole u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima. Anketom je obuhvaćeno 65 škola s područja središnje Hrvatske, odnosno 1411 učenika (694 učenika i 717 učenica). Cilj je bio utvrditi postoje li razlike u odabiru aktivnosti u ovisnosti o spolu i dobi ispitanika te zastupljenosti učenika u pojedinim aktivnostima, ovisno o njihovoj dobno-spolnoj strukturi (Šiljković, Rajić, Bertić, 2007). Najčešće ponuđene

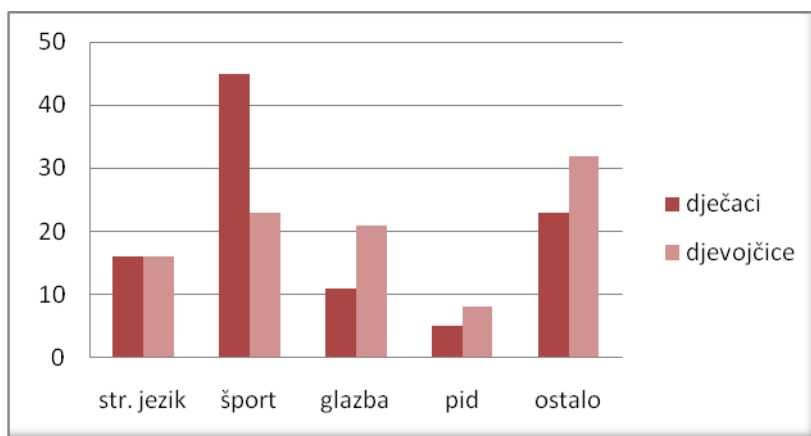
izvannastavne i izvanškolske aktivnosti u školi svrstane su u radu u sljedeće kategorije (tablica 2):

Tablica 2. Kategorije izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti

strani jezici (engleski, njemački)
glazbene aktivnosti (zbor, orkestar, gitara)
aktivnosti prirode i društva (cvječari, likovno-ekološke grupe, izvidači, ekolozi)
športske aktivnosti (nogomet, borilački športovi, tenis, ritmika)
ostale aktivnosti (recitatori, novinari, lutkari, maketari).

Istraživanje prema dobi učenika (od 1. do 4. razreda; od sedam do deset godina) i zastupljenosti u pojedinim aktivnostima upućuje na dvije skupine aktivnosti koje se izdvajaju od ostalih (slika 2). Športske aktivnosti su najzastupljenije, bilo kao timski športovi ili individualna športska aktivnost. Športske aktivnosti odabire najveći udio učenika drugog, trećeg i četvrtog razreda, dok je sudjelovanje u aktivnostima prirode i društva najmanje zastupljeno, neovisno o spolu i dobnoj strukturi ispitanika (Šiljković, Rajić, Bertić, 2007).

Istraživanje je pokazalo da u aktivnostima više sudjeluju djevojčice (svaka djevojčica sudjeluje u 1,214 aktivnosti), dok dječaci manje sudjeluju u izvannastavnim aktivnostima (svaki dječak sudjeluje u 1,072 aktivnosti). Dječaci se u sva četiri razreda najviše bave športskim aktivnostima, dok kod djevojčica prevladavaju športske aktivnosti u drugom i četvrtom razredu, a u prvom i trećem aktivnosti iz kategorije razno (Šiljković, Rajić, Bertić, 2007).

Slika 2. Odnos zastupljenosti (%) izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti koje odabiru učenici od 1 do 4. razreda osnovne škole (prema Šiljković, Rajić, Bertić, 2007)

2.6. Škola i izvannastavne aktivnosti

Danas se sve više teži poboljšanju školskog sustava. Ukazuje se na potrebu individualnog razvoja svakog učenika pa se zato nastoji osigurati i više vremena za izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. Upravo su one izvor neslućene količine sadržaja koji mogu pridonijeti postizanju odgojno-obrazovnih ciljeva. Izvannastavne aktivnosti obogaćuju školski život i često daju osebujan pečat po kojemu je škola prepoznatljiva u svom okruženju. Kvalitetni i kreativni programi i sadržaji otvaraju vrata škole prema okolini. Škole se izvannastavnim aktivnostima otvaraju prema društvu i obrnuto, a učenici imaju priliku

pokazati svoja umijeća, ali i biti zapaženi u društvu te podržani u budućem profesionalnom razvoju (Vidulin-Orbanić, 2008a).

Naravno, činjenica je da se ni u jednoj školi program ne ostvaruje na isti način. Dok je u nekim školama izražen stalan uspješan rad u izvannastavnim aktivnostima, u drugim školama takvog rada gotovo da i nema. Stoga, ove aktivnosti treba postaviti u ravnopravan položaj prema drugim djelatnostima u školi gdje će se, kao i u druge nastavne sadržaje, ulagati maksimalan trud u njihovu organizaciju i realizaciju (Previšić, 1985).

2.7. Uloga učitelja

„Slobodno vrijeme je kao glazbeni orkestar. Ako ga vodi i predvodi dobar dirigent, on dobro svira i, obrnuto, ako nema dirigenta, tada je orkestar neusklađen i nesimfoničan“ (Plenković, 1997).

Učeničke interesne skupine mogu svoje programe potpuno samostalno ostvarivati uz usmjeravajuću i koordinirajuću ulogu učitelja-voditelja. Učitelji trebaju omogućiti učenicima da iskažu svoje potrebe i želje pri pripremanju sadržaja izvannastavnih aktivnosti, poticati na dobar rad, omogućiti učenicima aktivno i samostalno demonstriranje sadržaja, korištenje stečenim znanjima, odnosno voditi ih prema optimalnom individualnom razvoju (Vidulin-Orbanić, 2008a). I Cindrić (1992) govori o tome kako je uloga učitelja u izvannastavnim aktivnostima izuzetno važna. Pored animiranja učenika, individualiziranja programa, vođenja i poticanja, on mora nastojati zadovoljiti višestruke interese učenika koji u mlađoj školskoj dobi u većine još nisu izdiferencirani i dosta su nestalni. Stoga skupine trebaju biti vrlo fleksibilna sastava i programa. Prilagođavanjem propisanih, „službenih“ načina ponašanja u skupini, učenici i voditelji će s više zanosu, spontanosti, kreativnosti i radosti ostvarivati svoje predviđene programe.

Posebnost organiziranja i načina rada mora biti stalno prisutna u izvannastavnim aktivnostima. Cindrić (1992) tvrdi kako učitelj mora biti svjestan činjenice da se iskustva i modele rada iz nastavne prakse ne bi smjelo prenositi u izvannastavnu odgojno-obrazovnu praksu, već suprotno, sve ono što se pokazalo pozitivnim u izvannastavnim aktivnostima trebalo bi na pogodan način primjenjivati u nastavi (sloboda izražavanja, individualizacija, subjektivitet učenika, demokratičnost odnosa, toplina i vedra radna klima, radost stvaranja, održavanje stalne motiviranosti za rad itd.). Tvrdnju podržava i Vidulin-Orbanić (2008a, 86-87) koja kaže da su pojedini učitelji mijenjali svoje stajalište u „krutom nastavnom procesu“ uvidjevši velike razlike između rada na školskom satu i satu izvannastavne aktivnosti. „Učitelj koji je bio organizator, poticatelj i koordinator u nastavnom procesu želio je da mu takva postane i redovita nastava: zanimljiva, bogata različitim ali primjerenim sadržajima, rasterećena nepotrebnih sadržaja i obavijesti, funkcionalna, stvarna, istraživačka, suradnička, na zadovoljstvo učenika i njega samoga“ (Vidulin-Orbanić, 2008a).

3. ODGOJ PUTEM IZVANNASTAVNIH AKTIVNOSTI

U odgojno-obrazovnom procesu odgoj i obrazovanje predstavljaju dva potpuno ravnopravna aspekta. Odgoj i obrazovanje imaju svoj društveni i individualni aspekt. Kad je riječ o društvenom aspektu obrazovni cilj odnosi se na osiguravanje daljnjeg razvoja kulturnih i civilizacijskih dostignuća određenog društva, dok je odgojni vezan uz afirmaciju određenog sustava vrijednosti i moralnih normi usklađenih s potrebama društva. S druge strane individualni aspekt obrazovnog cilja odnosi se na zadovoljavanje spoznajnih, doživljajnih i psihomotornih interesa pojedinca, a odgojni na ostvarenje ličnosti, odnosno na zadovoljavanje bioloških, socijalnih i samoaktualizirajućih potreba (Bognar, Matijević, 2002).

Odgoj je jedna od temeljnih potreba čovjeka i društva. Zahvaljujući njemu čovjek je postao čovjekom, društvenim bićem, bićem zajednice, bićem prakse. Jezgra je odgoja sam

čovjek, njegovo ljudsko biće. U pedagogiji slobodnog vremena odgoj se ne shvaća kao „formiranje ljudskog bića“, već kao emancipacija svih njegovih sposobnosti i mašte. U tom pogledu odgoj je izrazita komunikacijska djelatnost koja povezuje učenika s učiteljem i nastavnim sadržajima, a radi stalnih otkrića temelji se na osobnoj participaciji i aktivnosti učenika (Rosić, 2005).

Aktivnosti slobodnog vremena imaju preventivnu (dok je okupirana pozitivnim stavovima mlada osoba ne može se devijantno, delinkventno, prijestupnički ponašati), kurativnu (oslobađaju odgajnika psihičke napetosti, agresije, djeluju umirujuće, opuštajuće), korektivnu, zdravstveno-rekreativnu, odgojno obrazovnu i zabavnu funkciju (slika 3). One na mladu osobu mogu djelovati pozitivno, ali isto tako i negativno (odgajnik se može prepustiti ulici, lošem društvu, alkoholu, drogi) (Rosić, 2005, 97).

Slika 3. Funkcije aktivnosti slobodnog vremena

3.1. Utjecaj izvannastavnih aktivnosti

Djelatnost škole danas bi se trebala očitovati u odgajanju snalažljive, aktivne, znatiželjne djece koja vole i žele učiti i stjecati nova znanja. Karakteristike koje priželjkujemo od djece su sposobnost samostalnog donošenja odluka, ali isto tako i sposobnost rješavanja problema timskim radom i radom u skupini. Od učenika očekujemo aktivno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu, kao i utjecanje na njegov tijek i opseg. Aktivnosti koje svojim oblikom i djelovanjem najbolje pogoduju razvijanju tih učeničkih karakteristika su izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. Suvremena škola mora djeci omogućiti razvoj svih njihovih sposobnosti, obogatiti ih iskustveno i pripremiti za aktivno sudjelovanje u društvu (Šiljković, Rajić, Bertić, 2007).

Previšić (1985) smatra kako izvannastavne aktivnosti mogu pomoći svestranom formiranju ličnosti, poticanju stvaralaštva kod učenika, zadovoljavanju individualnih sklonosti djece, proširivanju njihova znanja, sadržajnom iskorištavanju slobodnog vremena, uključivanju djece i mladih u društvenokoristan rad i, uopće, razvoj socijalne komunikacije među mladima (Previšić, 1985, 222).

U izvannastavnim aktivnostima trebali bi se ostvarivati ciljevi i zadaci koje nije moguće ostvariti u redovnoj nastavi te nuditi sadržaji koji prate suvremena zbivanja i

spoznaje. „Izvannastavne aktivnosti trebaju pridonijeti širenju učenikovih horizonata“ (Vidulin-Orbanić, 2008a, 86). Te aktivnosti omogućuju da nenastavni sadržaji postanu vrijedno i bitno područje za njegovanje i odgoj djetetovih pozitivnih osobina, za poticanje i razvijanje individualnih sposobnosti te razvoj vještina i umijeća. Suradnjom s redovitom nastavom izvannastavne aktivnosti pridonose aktualizaciji učenikova znanja, podižući pritom i odgojnu ulogu škole, povezuju školu s društvenim životom, odnosno integriraju se s brojnim programima društvene okoline kojoj pripadaju (Vidulin-Orbanić, 2008a). Prema Vidulin-Orbanić (2008b) na spoznajno-vrijednosnom planu aktivnim sudjelovanjem u izvannastavnim aktivnostima utječe se na cjelokupni razvoj osobe, potencira unutarnja motivacija, omogućava slobodan izbor, kreativno iskazivanje, razvija se samopoštovanje, samodisciplina i samouvjerenost kod učenika te dvosmjerna komunikacija, povjerenje i odgovornost. „Preko izvannastavnih aktivnosti učenici se odgajaju, obrazuju, razvijaju vještinu timskog rada, suradnje i zajedništva kroz interaktivno, iskustveno i participacijsko učenje“ (Vidulin-Orbanić, 2008b, 102). Vidulin-Orbanić (2008b) navodi kako je uloga izvannastavnih aktivnosti u odgoju iznimno važna jer su one svojim sadržajima bliže izvornoj stvarnosti, potrebama i željama učenika pa tako svojom otvorenošću pridonose nadograđivanju njihove osobnosti i stvaraju uvjete za kulturni napredak, ali i očuvanje te promicanje kulturalne raznolikosti. Također, tvrdi da takvi oblici rada predstavljaju „... životne sadržaje unesene u život škole, sadržaje i aktivnosti koji obogaćuju učenikovo postojanje i koji djeluju na njegov kulturni identitet te potiču razumijevanje društvenih vrijednosti i pružaju mogućnost aktivnog sudjelovanja u životu sredine“ (Vidulin-Orbanić, 2008, 103).

3.1.1. Motivacija

Ishodišni stil djelovanja i ujedno temeljna metoda slobodnovremenskog pedagoškog rada u svim slobodnim aktivnostima jest animacija, postupak poticanja, ohrabrenja i samoinicijative za samoodređenje i samoostvarivanje u djelatnosti slobodnog vremena. Izvanredno značajni činitelji animacije su motivacija, podrška, uvjeti rada, komunikacija, vrednovanje i mogućnost praktične uporabe (Rosić, 2005, 125).

Šiljković, Rajić i Bertić (2007) govore o visokom stupnju motivacije polaznika kao jednoj od osnovnih specifičnosti izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti. Budući da djeca samostalno biraju svoje izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, u skladu s osobnim interesima, njihova je motivacija izrazito visoka te učenik puno lakše usvaja nova znanja i u puno većem opsegu. Učenici uz pomoć učitelja rade na aktivnostima, uče istraživanjem, otkrivanjem i usvajaju vještine timskoga rada. Djeca dijele zadatke i obveze i u sebi razvijaju osjećaj odgovornosti, ali i osjećaj samopotvrđivanja. Takve slobodne aktivnosti vrlo su pogodne za razvijanje radnih navika kod učenika. Specifičnostima svoga djelovanja izvannastavne i izvanškolske aktivnosti odličan su oblik socijalizacije učenika (Šiljković, Rajić, Bertić, 2007, 137).

3.1.2. Kultura nenasilja

„Izvannastavne aktivnosti su najdjelotvorniji način sprječavanja društveno neprihvatljivoga ponašanja, a iznimno su poticajne za samoaktualizaciju učenika i samostalno-istraživačko učenje“ (Nastavni plan i program, 2006, 13).

Već sredinom prošloga stoljeća uočena je višestruka korist od izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti. Osim sigurnog okruženja izvannastavne i izvanškolske aktivnosti bile su djelotvorno sredstvo u socijalizaciji ličnosti. Izvannastavne aktivnosti i uključivanje učenika u klubove i organizacije unutar zajednice imaju važnu ulogu u razvijanju mladenačkih snaga koje će im kasnije pomoći kako bi izbjegli nepoželjno ponašanje (Daniels Brown, 2000, prema Šiljković, Rajić, Bertić, 2007).

Na osnovi istraživanja provedenog na 73 izvannastavna programa koja se bave razvojem socijalnih vještina djeteta došlo se do rezultata da se djeca koja pohađaju izvannastavne aktivnosti osjetno poboljšavaju u tri područja: razlučivanju i iskazivanju osjećaja i stavova, lakšem i boljem prilagođavanju ponašanja te osjetnom poboljšavanju uspjeha u školi (Durlak, J., Weissberg, R., 2007).

Ministarstvo pravosuđa i ministarstvo obrazovanja SAD-a podnijeli su izvještaj u lipnju 1998. u kojem pokazuju da kvalitetno organizirano vrijeme nakon nastave pomaže:

- u smanjivanju maloljetničkoga kriminala, školskoga vandalizma i negativnog utjecaja vršnjaka koji vodi do zlouporaba alkohola i droga,
- u poboljšavanju učeničkog obrazovnog uspjeha,
- u poboljšavanju redovitosti učenika na nastavi i smanjivanju broja djece koja prerano odustaju od škole,
- u izvršavanju domaće zadaće (većini učenika),
- u poboljšavanju učeničkoga ponašanja u školi,
- u znatnom povećanju broja učenika koji imaju planove za budućnost, čiji su ciljevi završiti srednju školu i ići na fakultet (Cromwell, 2005).

Glazba je u nižim razredima osnovne škole idealno područje za snažno poticanje pozitivnih emocija, osjećaja pripadnosti, zajedništva i snošljivosti. Ona može dati snažan doprinos rastućoj potrebi poticanja i izgradnje kulture nenasilja među školskom djecom.

4. ISTRAŽIVANJE

Istraživanje je provedeno s učenicima trećih i četvrtih razreda u dvije osnovne škole: OŠ „Vladimir Nazor“ PŠ Brijesće i OŠ „Dobriša Cesarić“ u Osijeku. Podatci su prikupljeni na prigodnom uzorku od ukupno 35 učenika iz obje škole koji pohađaju izvannastavne glazbene aktivnosti koje se održavaju u tim školama. Tema je ovog istraživačkog rada odgojna uloga izvannastavnih glazbenih aktivnosti. Cilj istraživanja jest prikazati odgojnu ulogu izvannastavnih glazbenih aktivnosti kroz mišljenja i stavove učenika koji ih pohađaju i opisati viđenje učenika o načina ispunjavanja slobodnog vremena.

Podatke smo prikupili pomoću postupaka intervjuiranja i anketiranja, a kao instrumente koristili smo protokol intervjuja i anketni list. Kod intervjuiranja koristili smo polustrukturirani oblik slobodnog intervjuja. Taj oblik koristi se kada se želi ostvariti spontanost razgovora, kada ispitaniku treba dati veću mogućnost da izrazi svoje motive, mišljenje i kada strukturu pitanja treba prilagoditi ispitaniku (Mužić, 1999). Prema broju ispitanika ovaj intervju se svrstava u skupni intervju, a broj ispitanika je 10. Podatci su prikupljeni još i postupkom anketiranja pri čemu je kao instrument korišten anketni upitnik.

4.3. Rezultati i rasprava

U istraživanje je bilo uključeno ukupno 35 učenika iz dvije osnovne škole. U osnovnoj školi „Vladimir Nazor“ provedli smo intervju sa skupinom od 10 učenika koje pohađaju izvannastavnu aktivnost pjevački zbor. U osnovnoj školi „Dobriša Cesarić“ podijelili smo anketne listove učenicima koji pohađaju izvannastavne glazbene aktivnosti koje se provode u toj školi.

4.3.1. Intervju

U intervjuu su sudjelovale učenice 4. a i 4. b razreda koje pohađaju zbor u osnovnoj školi „Vladimir Nazor“ u Brijesću. Učenice su bile zainteresirane i spremne na suradnju. Nije im smetalo snimanje razgovora, štoviše, bile su vrlo opušteno i razgovorljive. Intervju smo održali u multimedijalnoj učionici, gdje su stolice već bile postavljene u krug. Atmosfera je

bila zaista ugodna. Sam intervju sastojao se od 15 pitanja koja su podijeljena u 3 kategorije. Kategorije su postavljene prema temi na koju su se pitanja odnosila:

- osobni doživljaj
- suradnja s drugima
- slobodno vrijeme

• **Osobni doživljaj**

Prva kategorija sadrži šest pitanja koja se odnose na osobni doživljaj učenika, a glase ovako:

- Zašto ste izabrali ovu glazbenu aktivnost?
- Kako vam se sviđa do sada?
- Kako se osjećate kada pjevate u zboru?
- Ima li nešto što vam se ne sviđa u toj aktivnosti?
- Što mislite o pjesmama koje učite na zboru?
- Kako se osjećate kada zajedno s prijateljima uspješno izvedete vaš program na priredbi pred drugim učenicima, učiteljima i roditeljima?

Glavni razlog zbog kojeg su učenice izabrale zbor kao izvannastavnu aktivnost jest ljubav prema pjevanju. Sve učenice navele su da vole pjevati, a vole i druženje jer tamo mogu upoznati nove prijatelje. Neki od ostalih razloga su božićne priredbe na kojima nastupaju i koje ih jako vesele i to što imaju dobru učiteljicu. Svima se sviđa sve što su dosad radili na zboru i sigurne su da će i sljedeće godine nastaviti dolaziti. Pjevanje u zboru ih jako veseli, to je nešto u čemu uživaju. Iva je to opisala ovako:

➤ *Ja se osjećam poletno, nekako, ne znam kako bih vam objasnila ...*

Hana je dodala:

➤ *Veselo i sretno.*

Jedino što im se ne sviđa jest dugo stajanje pred nastup, tada bude jako vruće i ponekad im se zavrti u glavi ilikad moraju glasno pjevati pa ih zaboli grlo. Kada su loše raspoloženi, pjevanje im pomogne da se bolje osjećaju i zaborave na ono što ih tišti. Uglavnom pjevaju crkvene pjesme jer im zbor vodi vjeroučiteljica. Vrlo su zadovoljni izborom pjesama, pogotovo kad pjevaju zabavne, dječje pjesme.

➤ *Lucija: Nekad budu onako vesele dječje pjesme, Franka i ja obožavamo onu dječju pjesmu „Dva i dva su četiri“.*

Učenice kažu da nisu stidljive, jedino kada imaju priredbu na početku ih malo uhvati trema, ali brzo prođe kad se raspjevaju. Na pitanje kako se osjećaju nakon priredbe, kada uspješno odrade svoj nastup odgovorile su vrlo pozitivnim dojmovima.

➤ *Iva: Sretno, veselo, radosno, nekako sam ponosna na to što sam bila na priredbi i pjevala.*

➤ *Marina: Ja se osjećam prekrasno, znam da sam, na primjer, nešto napravila što je učiteljica od nas tražila.*

➤ *Helena: Uzbuđeno. Imamo osjećaj kao da su zadovoljni kako smo pjevali.*

➤ *Hana: Bude nam trema, a kad počnemo pjevati bude nam bolje i već kad završavamo, onda se super osjećamo.*

• **Suradnja s drugima**

- Jeste li na zboru stekli nova prijateljstva?
- Kako se slažete s učenicima koji nisu iz vašeg razreda, a idu na zbor?
- Je li vas strah kada nešto morate sami otpjevati pred svima? Ima li ruganja, ismijavanja?
- Kako se osjećate kada vas prijatelji i učitelj ohrabruju?
- Podržavate li vi prijatelje kada oni sami nešto izvode pred vama?

Većina učenica na zboru je steklo nova prijateljstva s učenicima drugih razreda, a s onim učenicima koje su od prije znali su se više zbližili. Svi se međusobno dobro slažu, druže se i nakon škole. Na zboru nema ismijavanja niti ruganja, vlada pozitivna atmosfera, međusobno poštivanje i podržavanje. Tako, kada netko treba sam pjevati pred drugima, prijatelji ga ohrabruju i strah se izgubi.

- *Lucija: Potiču nas i govore da će sve to dobro završiti.*
- *Iva: Plješću nam.*
- *Ivana: Oni najčešće budu na toj priredbi i onda nas gledaju i dive nam se kako smo to dobro odradili.*

Često, ako je nekoga strah, učiteljica dopusti da pjevaju u paru ili po četvero. Učenice kažu da im se to jako sviđa. Samo je jedna učenica rekla da voli solo pjevanje i da nema straha pjevati pred drugima.

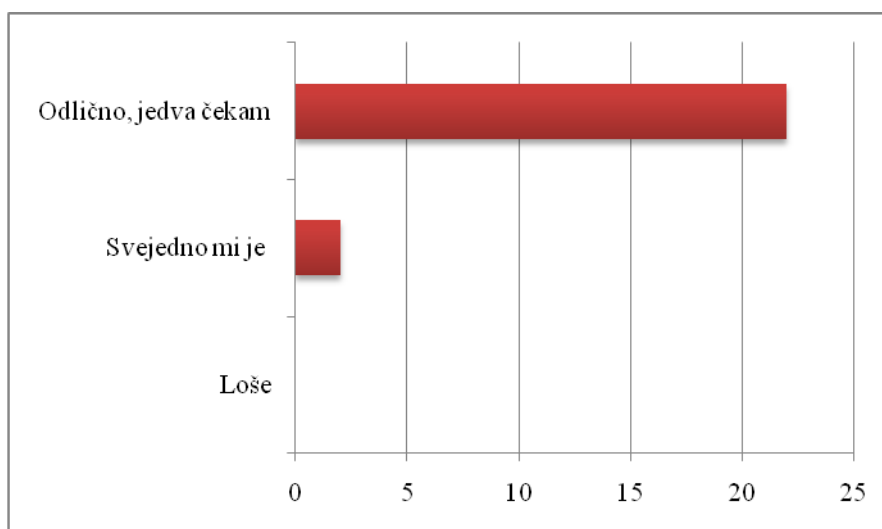
• *Slobodno vrijeme*

- Mislite li da je vaše slobodno vrijeme u koje nakon nastave idete na zbor dobro ispunjeno vrijeme?
- Ide li netko i na neke izvanškolske aktivnosti, glazbenu školu, neke športske aktivnosti?
- Imate li vi dosta vremena za učenje?
- Što biste radili da ne idete na zbor i na ostale aktivnosti?

Učenice smatraju da je njihovo slobodno vrijeme dobro ispunjeno vrijeme. Od njih ukupno 11, 5 učenica ide i na izvanškolske aktivnosti. Kažu da im to nije problem i da znaju dobro rasporediti vrijeme za ispunjavanje svojih obveza, učenje, ali i igru. Smatraju se odgovornima jer uz sve aktivnosti imaju jako dobre ocjene. Uvijek stignu napisati zadaću pa makar to bilo i kasno navečer ili rano ujutro. Da nemaju dobro ispunjeno vrijeme smatraju da bi im bilo dosadno i stalno bi provodile vrijeme za kompjuterom ili televizorom, za što su se sve složile da nije dobro. Više vole kada im je slobodno vrijeme ispunjeno, jer tada nešto više i nauče.

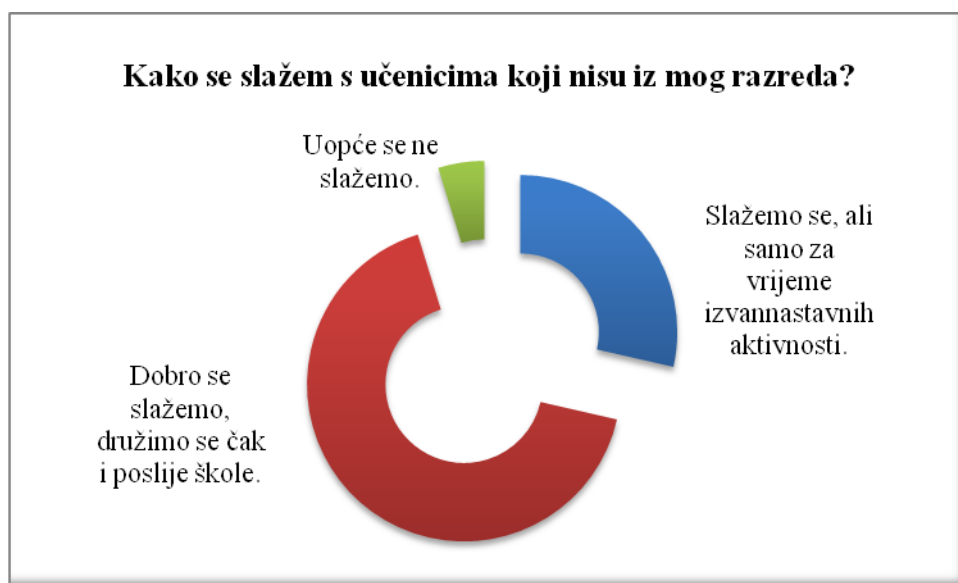
4.3.2. *Anketa*

Na slici 4 možemo vidjeti kako se učenici osjećaju kada znaju da će naučiti nešto novo na izvannastavnoj glazbenoj aktivnosti. Možemo zaključiti da su učenici prilično motivirani radom na izvannastavnim glazbenim aktivnostima.

Slika 4. *Kako se osjećaju učenici kada znaju da će naučiti nešto novo na izvannastavnoj glazbenoj aktivnosti?*

U izvannastavnim glazbenim aktivnostima mogu sudjelovati učenici različite dobi. To je prilika za međusobnu suradnju i stvaranje novih prijateljstava. Ovim istraživanjem provjerili smo kakva atmosfera vlada na izvannastavnim glazbenim aktivnostima i kakvi su međusobni odnosi učenika koji ih pohađaju. Na slici 5 mogu se uočiti vrlo dobri odnosi među učenicima. 14 učenika tvrdi da se međusobno dobro slažu s učenicima koji nisu iz njihova razreda i da se zajedno družu čak i nakon škole. 6 učenika tvrdi da se dobro slažu s ostalima, ali samo za vrijeme izvannastavnih aktivnosti, dok je samo jedan učenik naveo da se uopće ne slažu 3 učenika nisu odgovorila na ovo pitanje.

Slika 5. Kako se učenici slažu s ostalim učenicima koji nisu iz njihovog razreda, a pohađaju izvannastavne aktivnosti?

Sljedeće pitanje sadržavalo je osam tvrdnji za koje su učenici trebali potvrditi jesu li one za njih točne ili netočne. Svi učenici potvrdili su da vole timski rad. Također, svi učenici vole glazbu i sve što se veže za nju. 16 učenika potvrdilo je da nema straha od javnog nastupa, dok 8 učenika ipak ima strah. No, od tih 8 učenika 6 ih je potvrdilo da je nesigurno u sebe, iz čega možemo uočiti kako su djeca bila prilično iskrena u svojim odgovorima. Od 24 učenika, 23 je navelo da se ne smiju drugima kada pogriješe. Samo je jedan učenik potvrdio tu tvrdnju. Svi učenici su naveli da imaju podršku od svojih prijatelja kada nešto sami moraju izvesti pred njima. 23 učenika od 24 spremno je pomoći drugima ako nešto ne znaju. Iz ovih odgovora doznajemo da se na izvannastavnim glazbenim aktivnostima promiču vrijednosti međusobne suradnje i podržavanja, potiče samopouzdanje i poštivanje drugih. Na kraju, 19 učenika od 24 potvrdilo je da bi se u budućnosti htjelo više baviti glazbom, što potvrđuje da se izabrana izvannastavna aktivnost podudara s njihovim interesima i afinitetima.

5. ZAKLJUČAK

U ovo moderno vrijeme velika je potreba za ispunjenjem slobodnog vremena djece korisnim sadržajima koji se ostvaruju organiziranim slobodnim aktivnostima. Izvannastavne aktivnosti sastavni su dio svakog školskog programa. Sve se više ističe njihova odgojna moć u kojem god obliku se one izvodile. Izvannastavne glazbene aktivnosti osim što oblikuju glazbeni ukus djece i osvježuju njihov doživljaj umjetnosti, velik su doprinos odgoju na način koji se u redovnoj nastavi rijetko može provesti. Ostvarivanje vlastitih interesa, učenje

kroz igru, neopterećenost kontinuiranim ocjenjivanjem i mogućnost kreativnog izražavanja pridonose pozitivnoj atmosferi i stvaraju dobru podlogu razvoju ličnosti mladih osoba.

Ovaj rad, potkrijepljen brojnim teorijskim osvrtima, imao je za cilj prikazati odgojnu ulogu izvannastavnih glazbenih aktivnosti temeljem mišljenja i stajališta učenika koji ih pohađaju te opisati njihovo viđenje iskorištavanja slobodnog vremena.

Rezultati istraživanja pokazali su da učenici vole glazbu i sve aktivnosti koje imaju veze s njom. Glazbene sadržaje usvajaju s lakoćom i smatraju da time obogaćuju svoje znanje. Učenici su istaknuli međusobno poštivanje i podržavanje, ohrabrivanje i odobravanje kao važne karakteristike koje se njeguju na njihovim izvannastavnim glazbenim aktivnostima. Učenici jako vole svoj zajednički rad i trud pokazati drugima što ukazuje na to da je razina njihova samopouzdanja velika. Smatraju da je dobro to što im je slobodno vrijeme ispunjeno korisnim sadržajima i vrlo su motivirani za rad. Većina učenika potvrdila je da se u budućnosti želi više baviti glazbom što potvrđuje da se izabrana izvannastavna aktivnost podudara s njihovim željama i interesima, a to je nepresušan izvor njihove motivacije. Ovim radom željeli smo istaknuti potrebu da se u školama proširi izbor izvanastavnih aktivnosti svih područja, kako bi se zadovoljili interesi djece i kako bi se dalo priliku svakom učeniku da ostvari svoje potencijale. Tako bi učenici svoje slobodno vrijeme korisno ispunili i usmjerili svoj osobni razvoj u pozitivnom smjeru.

Literatura

- Bognar, L. (2001). *Metodika odgoja*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Pedagoški fakultet.
- Bognar, L., Matijević, M. (2002). *Didaktika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Cindrić, M. (1992). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti učenika osnovne škole. *Život i škola*, 41, 49-67.
- Cromwell, Sh. (2005). *Boom time for After-School Programs*. *Education World*. Preuzeto 30.04.2011. s: <http://www.educationworld.com/index.shtml>
- Daniels Brown, M. (2000). Science or Soccer? - How important Are Extracurricular Activities?. *Education World*. Preuzeto 28.04.2011. s: http://www.educationworld.com/a_curr/curr237.shtml.
- Durlak, J., Weissberg, R. (2007). *The impact of after-school programs that promote personal and social skills*. Chicago, IL: Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning.
- Kutnjak, I. (1985). Slobodne aktivnosti neukorištene standardima. U: Pivac, J., Previšić, V. (ur.). *Odgoj i škola*. Zagreb: Institut za pedagojska istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu/Školske novine, 227-233.
- Mužić, V. (1999). *Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Educa
- Nastavni plan i program za osnovnu školu*. (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- Plenković, J. (1997). *Slobodno vrijeme i odgoj*. Zadar: Filozofski fakultet.
- Previšić, V. (1985). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti u odgoju. U: Pivac, J., Previšić, V. (ur.). *Odgoj i škola*. Zagreb: Institut za pedagojska istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Školske novine, 219-226.
- Rojko, P. (1996). *Metodika nastave glazbe: teorijsko - tematski aspekti*. Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera. Pedagoški fakultet.
- Rosić, V. (2005). *Slobodno vrijeme-slobodne aktivnosti*. Rijeka: Naklada Žagar d.o.o.
- Šiljković, Ž., Rajić, V., Bertić, D. (2007). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. Zagreb: *Odgojne znanosti*, 9, 2, (14), 113-145.
- Vidulin-Orbanić, S. (2008a). Poticanje individualnog razvoja učenika izvannastavnim glazbenim aktivnostima. *Tonovi*, 52, 85-91.

- Vidulin-Orbanić, S. (2008b). Glazbenom umjetnošću prema cjeloživotnom učenju. *Metodički ogleđi*, vol. 15, 1, str. 99-114.
- Weisman S. A., Gottfredson D. C. (2001). Attrition From After School Programs: Characteristics of Students Who Drop-out. *Prevention Science*, 2 (3), 201-205. Preuzeto 3.5. 2011. s: <http://www.springerlink.com/content/ju1w3l6561152736/>
- Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*. Preuzeto 30.4. 2011. s: <http://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj%C5%A1koli>

Upbringing Role of Extra-Curricular Music Activities

Summary

Upbringing and education are two equally important aspects of schooling. Education serves to meet the cognitive, physical and experiential interests of the individual, while upbringing develops interpersonal relationships and communication, and the acceptance of the universal human and social norms. By involving students in extra-curricular activities their both educational and upbringing need are being fulfilled. It enables them to achieve those goals that are out of reach in the regular classroom. It also allows them to explore contemporary issues and developments. These activities are very important in education because their content is closer to the wishes of students and contribute to the development of student's personality, creating the conditions for cultural progress and the preservation and promotion of cultural diversity.

The research presented aims to determine educational role of extra-curricular music activities according to students preferences and spare time management. The research covers three areas of interest: students' opinion about extra-curricular music activities, their cooperation in extra-curricular music activities and their spare time management. The results show that students perceive their extra-curricular music activities to be as places of joy, friendship and learning. This surrounding is filled with positive atmosphere, team work, mutual respect, appreciation and encouragement. Students are satisfied when they have free time fulfilled with useful activities, especially if these activities agree with their interests. In this particular case, their interest is music.

Key words: free time, extra-curricular activities, extra-curricular music activities, upbringing role of extra-curricular activities, music in school